

מדד המלחמה והשלום - ספטמבר 2009

פרופ' אפרים יער ופרופ' תמר הרמן

הויכוח הבינלאומי והאזורי סביב דו"ח ועדת החקירה בנוגע למבצע "עופרת יצוקה" בראשות השופט גולדסטון משך ככל הנראה את תשומת הלב של הציבור היהודי בישראל אך הרבה פחות את תשומת הלב של הציבור הערבי. כך, 61% מהמרוואיינים היהודים - לעומת רק 22% מהערבים - ענו כי הם יודעים מהי המסקנה העיקרית של הדו"ח. בקרב המרוואיינים היהודים שהשיבו כי המסקנה העיקרית ידועה להם, קיימת תמימות דעים כמעט מלאה (93.5%) וחוצת מחנות פוליטיים כי הדו"ח היה מוטה נגד צה"ל. עמדה זו עולה בקנה אחד עם ההתנגדות הרחבה וחוצת המפלגות - 79% מכלל הציבור היהודי - לקביעה של דו"ח גולדסטון כי במהלך מבצע "עופרת יצוקה" צה"ל ביצע פשעי מלחמה. שלא במפתיע, בציבור הערבי רק 5% התנגדו לקביעה זו של הוועדה.

בניגוד לקונצנזוס באשר לתוכן הדו"ח הציבור היהודי חלוק בשאלה האם החלטת ממשלת ישראל שלא לשתף פעולה עם ועדת גולדסטון הייתה מוצדקת או בלתי מוצדקת: 46% חושבים שההחלטה הייתה מוצדקת, 20% שהיא לא הייתה מוצדקת, כנראה בגין ההערכה כי שיתוף פעולה עם הוועדה היה יכול לרכז את מסקנות הקשות שלה נגד צה"ל, ו 34% אינם יודעים. ניתוח התשובות לשאלה זו על פי ההצבעה לכנסת בבחירות האחרונות מראה כי רק מצביעי מרצ נחלקים שווה בשווה בין הסבורים שההחלטה לא לשתף פעולה עם הוועדה הייתה מוצדקת לבין החושבים שהיא לא הייתה מוצדקת. בקרב המצביעים היהודים של כל שאר המפלגות – הרוב מצדיקים את ההימנעות משיתוף פעולה. בציבור הערבי, שכאמור מגלה עניין מועט בלבד בוועדה ובמסקנותיה, רק 6% חושבים שההחלטה הייתה מוצדקת, 22% שהיא לא הייתה מוצדקת ולרוב המכריע – כ 70% - אין דעה בנדון.

נושא אחרת שעמד החודש על סדר היום הציבורי הייתה הקלטת שהעביר החמאס לידי ישראל ובה נראה גלעד שליט. ביקשנו לדעת כיצד מעריך הציבור את משמעות ההעברה במונחי הסיכוי לקידום המשא ומתן לשחרורו של שליט. מהממצאים עולה כי הרוב בציבור היהודי (50%) סבור כי העברת אינה מעלה ואינה מורידה את הסיכוי לשחרורו, אם כי 37% מאמינים שהיא מגדילה את הסיכוי ו 4% שהיא מקטינה אותו. בציבור הערבי הדעה השכיחה – 49% - היא אופטימית יותר – שהעברת הקלטת מגדילה את הסיכוי לשחרורו. 12% מהמרוואיינים הערבים סבורים כי היא מקטינה אותו, וכרבע מעריכים כי ההעברה אינה משנה את סיכויי השחרור.

אשר לשאלה האם החמאס יכול או לא יכול להיות צד למשא ומתן על הסכם שלום עם הפלסטינים, קיים בציבור היהודי כיום רוב ברור (71%) לשוללים, שעה שבציבור הערבי יש רוב

של 53% למחייבים. נשאלת השאלה האם יש קשר בין התפיסה הכללית לגבי החמאס לבין העמדה בשאלת המשמעות של העברת הקלטת. נראה כי בציבור היהודי בקרב המחייבים את שיתוף החמאס במשא ומתן לשלום יש – ולא במפתיע – מידה רבה יותר של אופטימיות באשר למשמעות העברת הקלטת – הרוב מביניהם (49%) מעריכים שהסיכוי לשחרור גלעד גדל ו 41% שהוא לא השתנה, שעה שבין המתנגדים לשיתוף החמאס במשא ומתן, רק 32% סבורים שהסיכוי לשחרור גדל והרוב - 55% - שהוא לא השתנה.

גם ביחס לסוגיה המדינית העומדת במרכז הסכסוך הישראלי-פלסטיני, היינו, תמיכה או התנגדות להסכם שלום המבוסס על העיקרון של "שתי מדינות לשני העמים", נראה שחלוקת העמדות בקרב הציבור היהודי ברורה למדי: הרוב, כשני שלישים (64%), תומכים בעיקרון לעומת כשליש המתנגדים לו. עם זאת, נראה כי הרוב, שוב כשני שלישים (60%), בציבור היהודי סבור כי המשך הבנייה בהתנחלויות אינו מקטין את הסיכויים למימוש הפיתרון של שתי מדינות ואינו חושש שהמשך הבנייה ייצור בפועל מצב של מדינה דו-לאומית ורק כשליש חושש מתוצאה שכזו. הצלבת התשובות לשתי השאלות – בדבר הסכמת עם רעיון שני המדינות והעמדה לגבי המשך הבנייה בהתנחלויות, מראה כי הן בקרב התומכים והן בקרב השוללים את נוסחת שתי המדינות יש רוב למי שסבורים כי המשך הבנייה בהתנחלויות לא יפגע בסופו של דבר ביישום הפיתרון של שתי מדינות, ואולם לעמדה בשאלה הראשונה יש בכל זאת השפעה על ההערכה בשאלה השנייה. כך בעוד שמבין התומכים בפיתרון של שתי מדינות רק 54% אינם חוששים מהמשך הבנייה שעה שבין המתנגדים לפתרון של שתי מדינות, רוב גדול של 72% אינם חוששים מהשלכות המשך הבנייה בהתנחלויות.

מדד משא ומתן :

מדגם כללי : 51.4 ; מדגם יהודי : 47.8

מדד המלחמה והשלום ממומן על ידי "תוכנית אוונס ליישוב סכסוכים וגיזור" באוניברסיטת תל-אביב. את הראיונות הטלפוניים ביצע מכון ב. י. כהן באוניברסיטת תל-אביב ב-13-12 באוקטובר, 2009 והם כללו 514 מראיינים/ות, המייצגים את האוכלוסייה הבוגרת בארץ (לרבות יש"ע והקיבוצים). טעות הדגימה למדגם בגודל זה היא כ- 4.5%.